

Zitting 1974-1975

13 170 (R 962)

Goedkeuring van de Protocollen tot verlenging van de Internationale Tarwe Overeenkomst, 1971

Nr. 3

Memorie van toelichting

Inleiding

De Internationale Tarwe Overeenkomst 1971 (Trb. 1972, 1) bestaat, zoals bekend, uit twee juridische instrumenten, te weten het Tarwehandelsverdrag 1971 en het Voedselhulpverdrag 1971. Bij de behandeling van deze Verdragen in de Staten-Generaal (Zitting 1971-1972 - 11 676 (R 840)) is toentertijd uiteengezet dat het Tarwehandelsverdrag twee algemene doeleinden nastreeft, enerzijds de bevordering van de internationale samenwerking tussen graanexporterende en -importerende landen en anderzijds de uitbreiding van de tarwehandel.

In tegenstelling tot voorgaande overeenkomsten op dit gebied, zoals de Internationale Granenregeling 1967 en de Internationale Tarweovereenkomst 1962, kent het Tarwehandelsverdrag 1971 geen prijzenmechanisme meer omdat de meeste exporterende landen zich daartegen verzetten op grond van de prijzenbewegingen in de jaren 1969 en 1970 ten gevolge van de ruime graanoogsten in de voorafgaande jaren. Om deze reden is de doelstelling van het verdrag dan ook in zijn uitwerking niet ten volle tot zijn recht gekomen. Het verdrag strekt uitsluitend tot het in stand houden van de Internationale Tarweraad als institutioneel kader voor de internationale samenwerking in de tarwehandel alsook voor het voorbereidend werk om te zijner tijd tot een nieuw prijzenmechanisme te komen.

Het Voedselhulpverdrag 1971 heeft tot doel een bepaalde hoeveelheid granen als voedselhulp aan ontwikkelingslanden te leveren. De Europese Economische Gemeenschap verplichtte zich hierbij jaarlijks aanvankelijk 1 035 000 ton en na toetreding van de nieuwe lid-staten 1 287 000 ton graan aan voedselhulp ter beschikking te stellen naast andere contribuanten zoals de Verenigde Staten, Australië en Japan.

Voor wat het Koninkrijk betreft geldt het Tarwehandelsverdrag 1971 voor het gehele Koninkrijk en het Voedselhulpverdrag 1971 alleen voor Nederland.

Verlenging van de Verdragen

Aangezien de Internationale Tarwe Overeenkomst 1971 per 30 juni 1974 zou aflopen, zijn op 22 februari 1974 te Londen door de daartoe op die datum bij-

eengeroepen Conferentie van Regeringen twee Protocollen tot verlenging van het Tarwehandelsverdrag 1971 en van het Voedselhulpverdrag 1971 tot stand gekomen.

Voor beide Protocollen stond van 2 april 1974 tot en met 22 april 1974 te Washington de ondertekening open. Het Protocol tot verlenging van het Tarwehandelsverdrag 1971 werd op 22 april gezamenlijk door de EEG en de lidstaten ondertekend.

Aangezien op laatstgenoemde datum in EEG-kader door bezwaren vanwege het Verenigd Koninkrijk en Denemarken – welke landen voorkeur geven aan financiële hulp in plaats van aan hulp in de vorm van granen omdat zij niet over overschotten beschikken – nog geen overeenstemming bestond ten aanzien van een verlenging van het Voedselhulpverdrag 1971, moest van ondertekening van het desbetreffende Protocol worden afgezien.

Eerst in de Raad van Ministers van de EEG op 30 april 1974 hebben het Verenigd Koninkrijk en Denemarken hun tegenstand laten varen.

Dit betekent, dat de EEG en de lidstaten thans alleen nog de weg van toetreding tot het Protocol openstaat. Deze toetreding diende vóór 19 juni 1974 plaats te vinden (artikel VII).

Beide Protocollen bevatten een bepaling dat de deelnemende landen, in afwachting van het beëindigen van de gebruikelijke goedkeuringsprocedure, vóór 19 juli 1974 een verklaring van voorlopige toepassing kunnen afleggen (artikelen 8 resp. VIII).

Deze verklaring van voorlopige toepassing is door de Nederlandse Regering op 18 juni jl. afgelegd voor het gehele Koninkrijk voor wat betreft het Tarwehandelsverdrag en voor Nederland voor wat betreft het Voedselhulpverdrag. Conform een in het kader van de EEG gemaakte afspraak hebben ook de andere EEG-lidstaten die de Protocollen nog niet hadden geratificeerd een dergelijke verklaring afgelegd.

Intussen is voor beide Protocollen de op 19 juni 1974 verlopen datum van goedkeuring respectievelijk toetreding verlengd tot en met 31 december 1974.

Beide Protocollen hebben, gerekend van 1 juli 1974 af, in beginsel een looptijd van één jaar, waarbij is voorbehouden dat, indien vóór 30 juni 1975 nieuwe internationale overeenkomsten ter zake van kracht zouden worden, de werking van de onderhavige Protocollen met ingang van die data zal worden beëindigd. In beide Protocollen worden een aantal administratieve bepalingen ten aanzien van de uitvoering van het Tarwehandelsverdrag 1971 en van het Voedselhulpverdrag 1971, welke hun betekenis thans hebben verloren, buiten werking gesteld.

Protocol tot verlenging van het Tarwehandelsverdrag

Zoals reeds gezegd, heeft het Tarwehandelsverdrag 1971 door het ontbreken van een prijzenmechanisme niet ten volle beantwoord aan de bedoeling.

Ook in het afgelopen jaar bleek het niet mogelijk te komen tot een overeenkomst met een regeling welke billijke en stabiele prijzen op de tarwemarkt kan verzekeren.

Derhalve is besloten thans te volstaan met een verlenging van één jaar.

Inmiddels is het niet uitgesloten dat, ten gevolge van de recente daling van de tot voor kort zeer hoge graanprijzen, nieuwe initiatieven tot nader overleg over deze prijzen niet zonder weerklank zullen blijven. In artikel 1 van het verlengingsprotocol wordt er dan ook uitdrukkelijk rekening mede gehouden dat vóór 30 juni 1975 een nieuwe overeenkomst in werking kan treden, welke alsdan in de plaats treedt van het huidige verdrag. Op verzoek van de EEG is te dezen aanzien in de notulen van de vergadering van de Conferentie van Regeringen opgenomen, dat deze eventuele nieuwe overeenkomst het resultaat kan zijn van de toepassing van artikel 21, van het Tarwehandelsverdrag 1971, dan wel anderszins waarbij gedacht is aan een bijeenroeping van een onderhandelingsconferentie over de Tarwehandel zonder dat het klimaat om tot overeenstemming te komen als in artikel 21 bedoeld aanwezig behoeft te zijn.

Het Tarwehandelsverdrag maakt onderscheid tussen uitvoerende en invoerende leden die in de Internationale Tarweraad een in de Bijlagen A en B bij het Verdrag aangegeven aantal stemmen kunnen uitbrengen. De, wat het Koninkrijk betreft, door Nederland uit te brengen stemmen maken deel uit van het totaal der door de EEG uit te brengen stemmen; dit geldt zowel de categorie invoerende als de categorie uitvoerende leden.

Blijkens eerdergenoemde Bijlage B bij het Verdrag kan het Koninkrijk echter wel, in het belang van Suriname en van de Nederlandse Antillen gezamenlijk, een separate stem uitbrengen als invoerend lid.

De overige bepalingen van het Protocol zijn in hoofdzaak procedureel en behoeven geen nadere toelichting.

Protocol tot verlenging van het Voedselhulpverdrag 1971

De inhoud van het verlengingsprotocol is materieel gelijk aan het per 1 juli 1974 afgelopen verdrag, met dien verstande echter, dat elke verwijzing naar de EEG in de tekst is geschrapt. Met name komt de EEG niet meer voor in de lijst van contribuanten, aangegeven in het tweede lid van het nieuwe artikel III. Dit geschiedde omdat de Gemeenschap tijdens de Conferentie van Regeringen op 22 februari 1974 geen mandaat had anders te verklaren dan dat zij met haar interne beraadslagingen ten aanzien van een voortzetting van haar deelneming aan het Voedselhulpverdrag niet vóór 22 april (uiterste ondertekeningdatum) gereed kon zijn. De EEG kon, zoals eerder vermeld, eerst op 30 april 1974 het besluit tot voortgezette deelneming nemen.

Artikel VII van het Protocol bepaalt o.a. dat toetreding openstaat voor alle partijen, die hebben deelgenomen aan de Voedselhulpverdragen 1967 en/of 1971, mits hun bijdrage minimaal dezelfde is als die, waarmee zij deelnamen aan dat (die) verdrag(en).

Indien de EEG en haar lid-staten het verlengingsprotocol goedkeuren, kan, gezien de afgelegde verklaring van de overige deelnemers in de conferentie van Regeringen, worden verwacht, dat ook zij het Protocol zullen goedkeuren. De totale bijdrage van alle contribuanten zal dan gelijk zijn aan die uit het Voedselhulpverdrag 1971, te weten 4 226 000 ton per jaar.

Het Koninkrijk

De Nederlandse bijdrage aan de uitvoering van het verlengde Voedselhulpverdrag 1971 zal voor het programmajaar 1974/5 circa 55 miljoen gulden groot zijn, welke bedrag ten laste zijn van de middelen bestemd voor de ontwikkelings samenwerking.

Evenals ten aanzien van de Verdragen van 1971 zal het Protocol tot verlenging van het Tarwehandelsverdrag voor het gehele Koninkrijk gelden en het Protocol tot verlenging van het Voedselhulpverdrag alleen voor Nederland.

De Minister van Landbouw en Visserij,
A. P. J. M. M. van der Stee

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
L. J. Brinkhorst

De Minister van Economische Zaken,
R. F. M. Lubbers

De Minister van Financiën,
W. F. Duisenberg

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
J. P. Pronk